

Kabeldistrict te Delft

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

Kabeldistrict te Delft

Inventarisatie vleermuizen, Steenmarter, Gierzwaluw, Ransuil en
Kerkuil in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2020-82

Datum	9 december 2021
Versie	V2

Gecontroleerd door: R. de Beer

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	6
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Methode	8
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	8
2.1.1	Kerkuil.....	8
2.1.2	Ransuil	9
2.1.3	Gierzwaluw	9
2.2	Steenmarter	11
2.3	Vleermuizen	12
2.3.1	Veldbezoeken	12
2.3.2	Relatie met het vleermuisprotocol	15
3	Resultaten broedvogels	16
3.1	Ransuil.....	16
3.2	Kerkuil	16
3.3	Bosuil	16
3.4	Gierzwaluw	17
4	Resultaten Steenmarter	18
5	Resultaten vleermuizen	20
5.1	Gewone dwergvleermuis.....	20
5.2	Ruige dwergvleermuis	22
6	Effectbeoordeling en maatregelen	23
6.1	Ransuil.....	23
6.2	Kerkuil	23
6.3	Bosuil	23
6.4	Gierzwaluw	23
6.5	Overige broedvogels.....	24
6.6	Steenmarter	24

6.7	Vleermuizen	24
7	Conclusies en aanbevelingen	26
8	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	27
9	Bijlagen	29

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Gierzwaluw, Ransuil, Kerkuil, Steenmarter en vleermuizen binnen het plangebied.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Delft binnen een industrieterrein langs het kanaal de Schie. Ten zuiden van het plangebied ligt de Provincialeweg Kruithuisweg. Ten zuiden van het plangebied ligt tevens het voormalig opslagpand Kruithuis.

De planlocatie ligt omgeven door de dichte bebouwing van het centrum van Delft met weinig grote groengebieden. Langs de N470 liggen wel enkele bredere groenstroken en op ruim een kilometer afstand naar het zuiden ligt het Abtswoudse bos met grootschalige groenvoorziening en waterpartijen.

1.4 Geplande werkzaamheden

Het kabeldistrict zal in de loop van de komende 10-20 jaar gefaseerd worden omgebouwd van een industriële locatie naar een woonwerk gebied waarbij de oude industriële architectuur deels behouden zal blijven maar ook tevens gesloopt en vervangen zal worden.

In Figuur 2 wordt een impressie gegeven van de plannen.

De transformatie zal in fases verlopen, te beginnen in het zuiden waar o.a. het 'Suez-gebouw' is gelegen. Voor de ontwikkeling van de Suez locatie, die als eerste zal worden getransformeerd, is een apart onderzoek verricht en rapportage opgesteld (VAN DER KNAAP & WABEKE, 2020-IN PREP).

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit sloop en omvorming van gebouwen en gebouwdelen met benodigd hak-breek- en zaagwerk, het verwijderen van de vegetatie-toplaag direct rond de bebouwing, het vergraven van de bodem en/of het opbrengen van grond en mogelijk het kappen en rooien van struiken en bomen.

Bij uitvoering van het werk kan door geluid, trillingen of licht verstoring optreden van (beschermde) soorten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3-5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

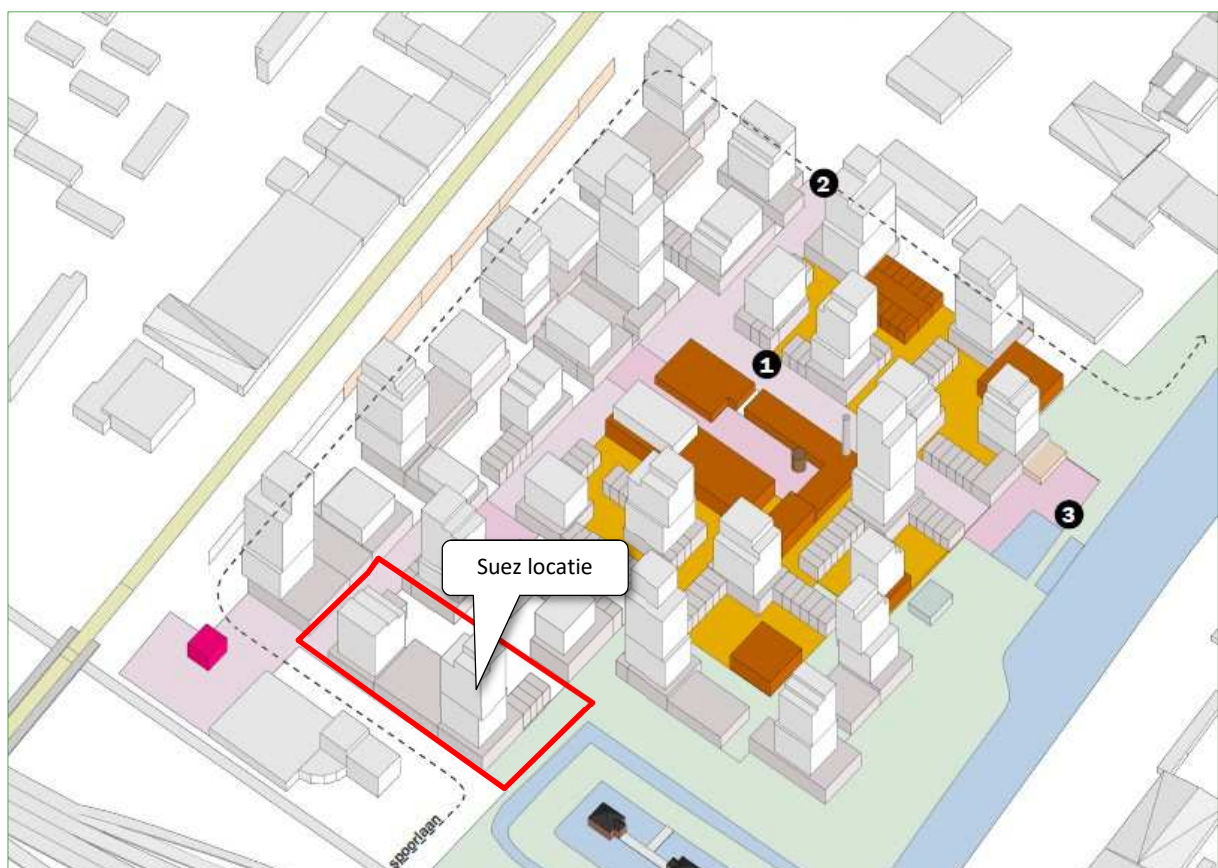
Ten slotte bevat hoofdstuk 7 de conclusies en eventuele aanbevelingen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 8 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur.

In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of ontheffingsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

Figuur 2.

Impressie van de gehele herontwikkeling van het Kabeldistrict in Delft.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnterpreteerd. Het betreft de Gierzwaluw, Kerkuil en Ransuil. Voor alle drie de soorten is in de quickscan aangegeven dat er potentie aanwezig is voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de inventarisatie ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten en categorie 5 soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt op locatie met behulp van een veldtablet.

2.1.1 Kerkuil

Het afleggen van de bezoeken is uitgevoerd conform de landelijk gebruikelijke methodiek zoals uitgebreid beschreven in de 'Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek' (VAN DIJK & BOELE, 2011).

Voor het aantal bezoeken, de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden en de interpretatie van de waarnemingen is de 'Kennisdokument Kerkuil', gepubliceerd door Bij12 in 2017.

De inventarisatiemethodiek die wordt beschreven in de soortenstandaard is afgeleid van de eerder genoemde handleiding voor broedvogelonderzoek van Sovon.

Voor de Kerkuil schrijft de soortenstandaard drie bezoeken voor. Het jaar wordt daarbij onderverdeeld in 'optimale' en 'geschikte' inventarisatieperiodes volgens Tabel 2.

De aanwezigheid van een nest van een Kerkuil kan als volgt worden aangetoond:

- ♣ Er is een bezet nest

Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van:

- ♣ Een paar in broedbiotoop
- ♣ Territoriaal gedrag: een krijgende vogel (vooral feb. en mrt.)
- ♣ Nestindicatie: bedelende jongen: (meestal vanaf juni).

Figuur 3.
Optimale en suboptimale onderzoeksperiodes van de Kerkuil volgens het Kennisdokument Kerkuil van Bij12, 2017.

	Januari	Februari tot en met augustus	September tot en met december
Aantoon aanwezigheid voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats kerkuil			
 Optimale periode			
 Geschikte periode			
 Ongeschikte periode			

Om de afwezigheid van Kerkuil aan te tonen dienen drie bezoeken in de periode februari tot half oktober te vallen en dienen geheel geen Kerkuilen te worden vastgesteld.

Naast het lokaliseren van de vogel(s) werd gelet op sporen van uilen (braakballen) en werd ingeschat of deze recent waren verspreid. Er werd geen gebruik gemaakt van geluid om dieren te lokken.

De bezoeken zijn gecombineerd met de zes onderzoek rondes naar vleermuizen. Tevens is tijdens de bezoeken naar andere soorten ook gelet op Kerkuil of sporen van Kerkuil (zie bezoektijden Tabel 3)

Tijdens de bezoeken waren de weersomstandigheden gunstig met weinig wind en geen regen.

2.1.2 Ransuil

De bezoeken voor Ransuil zijn gecombineerd met de zes onderzoek rondes naar vleermuizen. Tevens is tijdens de bezoeken naar andere soorten ook gelet op Ransuil of sporen van Ransuil (zie bezoektijden Tabel 3).

Er is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de Ransuil of op bedelende jongen. Speciale aandacht is besteed aan activiteit of sporen (braakballen) rond het aangetroffen grote nest.

2.1.3 Gierzwaluw

Het onderzoek is uitgevoerd conform richtlijnen uit het KENNISDOCUMENT GIERZWALUW, VERSIE 1.0, BIJ12, juli 2017.

Er zijn drie avondbezoeken afgelegd aan het gebied in de periode juni tot half juli. De bezoeken zijn uitgevoerd op 10 en 25 juni 2020 en op 8 juli 2020, zie Tabel 1. Hierbij is gelet op territoriale en invliegende vogels. Tussen de verschillende bezoeken lag minimaal tien dagen.

De bezoeken werden uitgevoerd gedurende twee uur. Er werd hierbij alleen geïnventariseerd in de periode voor zonsondergang tot een kwartier na zonsondergang en tijdens goede inventarisatie-omstandigheden, dat wil zeggen, temperatuur >15°C, wind <5 Bft. en geen zware bewolking.

Door langzaam rond te lopen of te posten en te luisteren in het plangebied, wordt duidelijk of- en waar Gierzwaluwen aanwezig zijn. Tijdens elk van de inventarisatierondes is het gehele plangebied bezocht.

Tabel 1.
Overzicht
bezoekrondes
inventarisatie
Gierzwaluw.

Ronde	Datum	Tijdstip
1	10 juni	Zon onder 21:59
2	25 juni	Zon onder 22:04
3	8 juli	Zon onder 21:59

Tabel 2.
*Waarnemings-
 categorieën
 Gierzwaluwonderzoek*

Code	Uitleg
gz (met aantal)	Aanwezige vogels zonder duidelijke binding met het plangebied.
gz1	Lager overvliegende vogels, regelmatig aanwezig, tot tientallen meters boven de bebouwing ('rondhangend').
gz2	Laag vliegende gierende vogels, gierend langs mogelijke verblijfplaatsen in gevels en daken. Aantikken, aanklampen, maar niet invliegen.
gz3	In/uitvliegen (verblijfplaats).
gz4	Piepende jongen in een nest.
gz5	Gierende volwassen vogels in een verblijfplaats.
gz6	Poepsporen (verblijfplaats).

Later op de avond wordt de onderzoeksinspanning, indien nodig, verlegd naar de meest kansrijke locaties: de plekken of bebouwing waar eerder laag vliegende of anderszins territoriale of nest-indicerende Gierzwaluwen aanwezig waren. Hier wordt langer gepost om zoveel mogelijk de exacte verblijfplaatsen op te sporen.

Kader

Inventarisatie van Gierzwaluw.

Ruim de helft van de populatie Gierzwaluwen bestaat uit niet-broeders. Waar broedende Gierzwaluwen precies broeden is niet altijd gemakkelijk te ontdekken, want ze broeden in kieren en gaten in gevels en daken van huizen. Broedplaatsen zijn soms niet te zien vanaf de straatzijde. Meerdere paren kunnen dezelfde vliegopening gebruiken. Het is dus niet zo eenvoudig het aantal broedparen in een gebied te bepalen, zoals dat bijvoorbeeld bij de Koolmees wel kan aan de hand van het aantal zingende mannetjes gedurende een aantal bezoeken.

Gierzwaluwen kunnen broeden vanaf hun 2e jaar, maar doen dat meestal pas vanaf hun derde of vierde levensjaar.

Gierzwaluwen die broeden slapen in de nestholte terwijl de niet-broeders opstijgen naar hogere luchtlagen.

Het invliegen in de nestholte gebeurt vooral op het einde van de avond, begeleid door gierende niet-broeders. De meeste invliegers worden opgemerkt vanaf ongeveer een 30 minuten voor en 15 minuten na zonsondergang. Daarna wordt het stil in de omgeving van de verblijfplaatsen.

Het is niet makkelijk om een invlieger te betrappen. Het invliegen gebeurt snel en het vaststellen ervan hangt deels af van de ervaring van de waarnemer/onderzoeker. Om de trefkans te optimaliseren wordt gewerkt volgens een vast onderzoeksprotocol. Aan het einde van het broedseizoen zijn de nestholtes ook te vinden aan de hand van poepsporen. Er zijn echter ook bezette nestholtes bekend zonder poepsporen.

Voor het verzamelen van territoriale en nest indicerende waarnemingen in het veld zijn de waarnemingen ingedeeld en genoteerd met verschillende categorieën (zie Tabel 2).

De codes zijn gestipt op locatie met behulp van een tablet. In een bijgevoegd 'kader' in deze methodebeschrijving staat aangegeven waarbij rekening moet worden gehouden in het geval van het inventariseren van Gierzwaluw.

Bij het maken van de verspreidingskaarten zijn de eerste drie categorieën gebruikt om het vlieggebied van territoriale Gierzwaluwen te bepalen per ronde en in totaal.

De overige 4 codes zijn bij elkaar genomen om kaarten te maken van de verblijfplaatsen van Gierzwaluwen per ronde.

2.2 Steenmarter

Voor het onderzoek naar de Steenmarter is de methode afgeleid van het BuBo-meetnet van de Zoogdiervereniging.

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en de verspreiding van Steenmarter zijn er vier cameravallen geplaatst. Een cameraval springt aan als er een combinatie van warmte en beweging voor de sensor verschijnt en maakt dan een aantal foto's of een video.

Cameraval 1.

Cameraval 2.

Cameraval 3.

Cameraval 4.

De cameravallen zijn buiten op de grond en op een zolder geplaatst. Steenmarters jagen veelal op de grond. Door een lage camerapositie te kiezen is de kans om Steenmarters vast te leggen het grootst.

Om de marters te lokken is gewerkt met lokvoer zoals een blikje sardines. Daarnaast is er ook nog pindakaas gebruikt.

De vier camera's hebben gehangen van 30 juli 2020 t/m 31 augustus 2020. Hierna is een tussencontrole geweest voor het ververset van batterijen en geheugenkaart en om eventueel kijkrichting opnieuw in te stellen.

Om de locaties van de cameravallen te bepalen is ten eerste gekeken naar grootte en spreiding over het gebied, geschikt habitat en passagepunten (wissels). De locaties van de vallen staan in Bijlage 2.

2.3 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Wnb onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, zoals dat is opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2017).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van aanwezige biotopen en bekende voorkomens nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Het onderzoek is op grond daarvan met name gericht op de gebouw bewonende soorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Uiteraard zijn ook andere soorten gezocht in het plangebied en zijn eventueel bezoek rondes en/of bezoektijden tussentijds aangepast aan bevindingen tijdens het veldwerk. Bij het aantreffen van 'bijzondere' soorten zoals Meervleermuis, grootoorvleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis, etc., die mogelijk het plangebied gebruiken, worden rondes en rondetijden aangepast of worden extra rondes ingepland.

2.3.1 Veldbezoeken

Voor het vleermuisonderzoek is het plangebied opgedeeld in twee deelgebieden.

Het onderzoek naar vleermuizen rond het Suez gebouw is apart gerapporteerd (VAN DER KNAAP & WABEKE, 2020-IN PREP). Er is hier volledig conform het vleermuisprotocol 2017 onderzocht.

Het grote deelgebied Kabeldistrict waar deze rapportage betrekking op heeft wordt dit jaar onderzocht met een beperkte inspanning om

de belangrijkste natuurwaarden in beeld te krijgen, de komende jaren wordt met de ontwikkelingen mee, steeds per deelgebied en volledig protocollair onderzoek uitgevoerd om een actueel en volledig overzicht te krijgen van beschermde soorten.

Door middel van veldwerk zijn de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn zes bezoeken volbracht in de periode mei tot en met september 2020. Het aantal bezoeken is op voorhand op grond van potentie bepaald, bij onverwachte of afwijkende waarnemingen of grotere en bijzondere verblijfplaatsen wordt altijd een extra veldbezoek ingepland.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

Tijdens een veldverkenning (tijdens de eerste rondes) zijn relevante elementen zoals bijvoorbeeld delen van bebouwing nader op potentie beoordeeld (gaten, spleten, donkere delen).

Bij dit onderzoek en tijdens alle veldrondes is met behulp van zaklamp bij inspecteerbare delen van het plangebied en bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar sporen van gebruik zoals keutels op verhardingen, vraatresten.

Tabel 3.

Overzicht en informatie van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in deelgebied Kabeldistrict in 2020.

Ronde / Datum	Starttijd	Duur	Weersomstandigheden bewolking (in octa's), temp, wind, regen	Opzet
KZ1 29 mei	zonsondergang 21:47-23:47	2 uur	2/8,15°C,no3,droog	avondbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ2 24 juni	2uur voor zonsopkomst 3:20-5:20	2 uur	7/8,23°C,o3,droog	ochtendbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ3 17 juli	2uur voor zonsopkomst 3:40-5:40	2 uur	5/8,18°C,zw1,droog	ochtendbezoek kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
MN 6 aug	00:00-2:00	2 uur	4/8,18°C,zo2,droog	middernachtbezoek zwermactiviteit, paarverblijven, terreingebruik
P1 31 aug	00:00-2:00	2 uur	6/8,14°C,n3,droog	middernachtbezoek paarverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik
P2 23 sept	uur na zonsondergang 21:00-23:00	2 uur	7/8,17°C,z3,motregen	avondbezoek paarverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik

Het terreingebruik door vleermuizen is op grond van de veldverkenning 's nachts nader onderzocht door middel van langzaam surveilleren en posten met gebruik van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson 240x, Echo Meter Touch (Pro), Batlogger-M). Op de onderzoek locatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Batlogger-M).

Bij het onderzoek werden ook een sterke zaklamp en een warmtebeeldcamera (Pulsar Helicon XP50) ingezet.

Tijdens alle veldbezoeken is gekeken naar aanwezige vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe delen van het plangebied en langs lijnvormige landschapselementen.

De eerste drie rondes aan het begin van de zomer zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraamkolonies of zomerkolonies. Deze zwermactiviteit treedt met name aan het einde van de nacht op en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door rustig door het plangebied surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieggaten). De avondrondes zijn vooral ingezet om de activiteit van Laatvlieger te kunnen volgen.

Aangezien het onderzochte object groot is en veel invlieg- en uitvliegmogelijkheden bevat en op voorhand geen precieze uitvlieglocaties bekend waren, zijn in het voorjaar twee rondes als vroege ochtendronde uitgevoerd, het zoeken naar verblijven en activiteit in de ochtend is veel effectiever dan het vaststellen van (het zeer snelle) uitvliegen.

De middernachtzwermronde (MN) in augustus is mede gericht geweest op het vaststellen van middernachtelijke zwermactiviteit van Gewone dwergvleermuis. Deze zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

De laatste twee rondes zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. De ronde in de periode eind augustus is tevens laat ingezet om baltsactiviteit van Ruige dwergvleermuis later in de nacht in beeld te brengen. Zoals aangegeven wordt in deze ronde ook eventuele middernachtzwerm activiteit onderzocht.

Omdat het een indicatief onderzoek betreft zonder dat snel werkzaamheden worden voorzien en het onderzoek is gericht op verzamelen van informatie zonder precies alle gebruik te hoeven **uitsluiten**, is de inventarisatie uitgevoerd door **twee** personen.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag, werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij een te lage temperatuur.

Voor een overzicht met informatie van de veldbezoeken zie Tabel 3.

2.3.2 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit betekent dat op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied de uiteindelijke onderzoeksopzet is gemaakt. In het geval van het besproken gebied zijn de hieronder genoemde keuzes gemaakt om de resultaten te optimaliseren.

Bezetting

De personele bezetting met twee personen is voor zo'n groot bebouwd gebied als kabeldistrict te weinig. Er zijn echter pas op langere termijn werkzaamheden gepland en de omvorming is zeer sterk gefaseerd.

Met twee personen en relatief veel ochtendonderzoek is een goed beeld te krijgen van vleermuisactiviteit en gebruiksfuncties als foerageergebied en vliegroutes. Ook met name grote (en belangrijke!) vleermuisverblijven zoals kraamverblijven en winterverblijven zullen naar alle waarschijnlijkheid worden gevonden vanwege langdurig zwermgedrag.

Het is met de lage bezetting niet mogelijk uit te sluiten dat een klein verblijf gemist wordt. Vandaar dat parallel apart aan dit onderzoek volledig conform protocol, de terreindelen worden bekeken waar wél op korte termijn werkzaamheden nodig zijn.

Suboptimale bezoekrondes

Er is in deelgebied Kabelfabriek één onderzoek ronde uitgevoerd in een periode die volgens het protocol suboptimaal is voor de te onderzoeken gebruiksfunctie.

Eén veldbezoek werd uitgevoerd (kort) na 15 juli omdat het weer in de daaraan voorafgaande periode regenachtig was. Verwacht werd dat betere resultaten behaald zouden kunnen worden voor de ronde uit te stellen naar 17 juli. Vanwege de aanpassing van de werkwijze zijn de resultaten van het onderzoek naar verwachting beter.

Het onderzoek voor deelgebied Suez is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017.

3 Resultaten broedvogels

3.1 Ransuil

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige Ransuilen

Omdat de soort ontbreekt in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

3.2 Kerkuil

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige Ransuilen

Omdat de soort ontbreekt in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

3.3 Bosuil

Tijdens het vleermuis onderzoek is diverse keren een jagende uil waargenomen. De vogel joeg zowel in hal 1-2 en op het buitenterrein. Het betrof een Bosuil. Het dier is in ronde 1 (26 mei), ronde 2 (12 juni) en ronde 3 (10 juli) waargenomen op het Suez-terrein. In ronde 3 is het dier alarmerend gehoord.

De uil is waarschijnlijk aangetrokken door de grote hoeveelheid Bruine ratten en muizen in het plangebied. De uil verkoos verschillende zitposten in hal 1 en 2 om de hal te observeren. In deze twee hallen waren ook de meeste Bruine ratten aanwezig, er waren er hier tot wel meer dan 200 exemplaren gelijktijdig te zien.

Bosuil jagend op Bruine rat en/of muizen in hal 1 van Suez.

De Bosuil is een categorie 5 soort. De Bosuil gebruikt het terrein alleen als jachtgebied, er zijn geen aanwijzingen dat de Bosuil ook verblijft of nestelt in het plangebied. De Bosuilen in en rond Delft zijn goed in kaart gebracht. De locatie van het dichtstbijzijnde broedpaar Bosuil is het broedpaar op de Iepenhof nabij Delfgauw.

3.4 Gierzwaluw

Tijdens ronde 1 van het vleermuisonderzoek zijn onverwacht twee invliegende Gierzwaluwen gezien in het plangebied. Hierna is direct het beschreven Gierzwaluwenonderzoek opgestart.

In het plangebied werd één paar verblijvende Gierzwaluwen waargenomen. Tijdens ronde 2 en 3 zijn de Gierzwaluwen waargenomen. Aan de noordkant van het plangebied vlogen de Gierzwaluwen in onder de dakrand. Tevens waren er bij de verblijfsplaats uitwerpselen te zien.

De verspreiding van de aanwezige Gierzwaluwen staat in Bijlage 1.

Verblijf van Gierzwaluwen onder de dakrand (poepsporen zichtbaar).

4 Resultaten Steenmarter

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige Steenmarters.

Omdat de soort ontbreekt in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt. Een kaart met de locaties van de geplaatste Cameravallen is wel aanwezig in de bijlage.

Hieronder is een tabel opgenomen Tabel 4, met het totaal aantal soorten (zoogdieren en vogels) dat is waargenomen tijdens het onderzoek met behulp van de cameravallen.

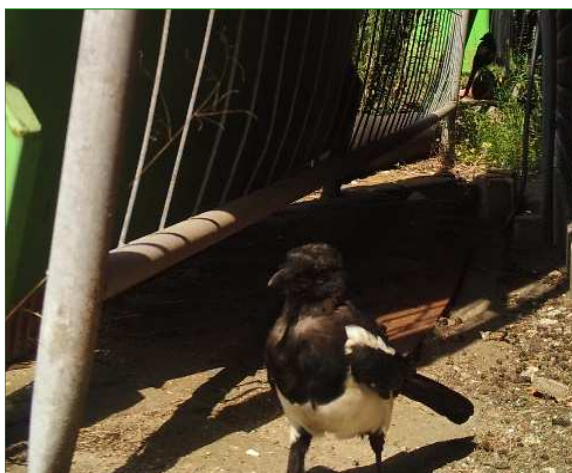
De vierde cameraval is gestolen. Van deze locatie zijn geen beelden.

Tabel 4.
*Resultaten
cameravallen.*

	camera 1	camera2	camera3
Zoogdieren:			
Bruine rat	0	1	488
Muis spec.	109	0	73
Huiskat	0	4	7
Vogels:	camera1	camera2	camera3
Kauw	veel	veel	veel
Stadsduif	1	0	0
Ekster	0	15	78

Kauw in Kabeldistrict op zolder.

Ekster in plangebied.

Bruine rat voor de cameraval.

5 Resultaten vleermuizen

In Kabeldistrict zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 5 staan de aangetroffen soorten. De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staat in Bijlage 1.

Tabel 5.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen waarnemingen en bescherming/bedreiging in plangebied Kabeldistrict in 2020.

Soort	Aantal	Beschermd	Rode Lijst
Gewone dwergvleermuis	10 tal	x (HR IV)	-
Ruige dwergvleermuis	enkele	x (HR IV)	-

Er werden langsvliegende, foeragerende exemplaren en baltsende vleermuizen waargenomen. Tevens werd een paarverblijf gevonden van de Gewone dwergvleermuis.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

5.1 Gewone dwergvleermuis

In plangebied Kabeldistrict werd de Gewone dwergvleermuis in het gehele plangebied verspreid aangetroffen. In het deelgebied Kabelfabriek lagen de aantallen laag. De meeste vleermuizen zijn waargenomen rond hal 1 en 2.

De dieren werden ook jagend nabij de buitenlampen van de kabelfabriek waargenomen. Gezien de mogelijkheden om te foerageren buiten het plangebied en de grootte van het plangebied ten opzichte van (geschiktere) gebieden daarbuiten, is het plangebied wat betreft foerageergebied geen 'essentieel' deel van het leefgebied van Gewone dwergvleermuizen.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuizen die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Er werd in de P1 onderzoek ronde een verblijvende Gewone dwergvleermuis aangetroffen aan de noordkant van de kabelfabriek. Het ging om een solitair mannetje dat baltsend rondvloog langs de gevel van de kabelfabriek. Waarschijnlijk verblijft de vleermuis in een van de open stootvoegen in de zijgevel van de kabelfabriek.

Het gebruik van dit verblijf kon in latere rondes niet bevestigd worden. Er wordt uitgegaan van een paarverblijf, gebruikt door één vleermuis.

Aan de noordoost hoek van de kabelfabriek werd in ronde P1 en P2 tevens één in vlucht baltsende en foeragerende Gewone

dwergvleermuis waargenomen. Tijdens de waargenomen baltsactiviteit werden naast baltsgeluiden tevens vangpulsen (versnellende pulsen) van de aanwezige baltsende vleermuizen opgevangen zodat duidelijk was dat de baltslocaties (ook) als foerageergebied worden gebruikt en het (in combinatie met afwezigheid van gebouwgerichte activiteit) waarschijnlijk is dat de dieren niet werden aangelokt door de omringende bebouwing.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort wordt beschouwd als hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Globale locatie van het paarverblijf aan de noordkant van de kabelfabriek van de Gewone dwergvleermuis (rode pijl).

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Baltsende mannetjes worden ook vaak vliegend waargenomen en zijn dan vaak niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

5.2 Ruige dwergvleermuis

In Kabeldistrict werd de Ruige dwergvleermuis enkele malen langsvliegend aangetroffen. De soort is vastgesteld in zowel deelgebied Kabelfabriek als in deelgebied Suez. Er werden geen aanwijzingen verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bebouwing in het plangebied.

Vanwege het beperkte gebruik van het plangebied en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, bastspelen, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

6 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of vleermuizen nabij en binnen het plangebied kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

6.1 Ransuil

In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van de Ransuil voor. Er zijn geen negatieve effecten op verblijvende Ransuilen mogelijk.

6.2 Kerkuil

In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van de Kerkuil voor. Er zijn geen negatieve effecten op verblijvende Kerkuilen mogelijk.

6.3 Bosuil

In het plangebied is de Bosuil waargenomen. De soort is alleen foeragerend gezien. Er komt geen verblijfplaats van de Bosuil voor in het plangebied. Er zijn geen negatieve effecten op verblijvende Bosuilen mogelijk. Het foerageergebied zal ook geen essentieel leefgebied van de Bosuil zijn omdat veel ander geschikt leefgebied voor de Bosuil aanwezig is.

6.4 Gierzwaluw

Er is één paar Gierzwaluwen invliegend waargenomen in de bebouwing van het plangebied. Het aanwezige verblijf zal door de sloop van de gebouwen vernield worden. Er is tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'activiteitenplan' deze maatregelen worden uitgewerkt. Omdat de huidige bebouwing niet bruikbaar is voor te realiseren doelen en een veiligheidsrisico zal vormen als geen ontwikkeling plaatsvindt, is een wettelijk belang aanwezig om deze ontheffing te verkrijgen. Vanwege de fasering van de plannen zullen er naar verwachting voldoende tijdelijke en permanente voorzieningen (gierzwaluwkasten of natuur-inclusieve maatregelen in de bouw) voor de Gierzwaluw gerealiseerd kunnen worden nabij de te vernielen verblijfplaatsen.

6.5 Overige broedvogels

In het plangebied zijn vogelsoorten met jaarrond beschermde verblijfplaatsen aanwezig/te verwachten. Er kunnen in de bebouwing of het omliggend groen in het broedseizoen ook andere soorten broedvogels vestigen.

Dergelijke vogelnesten kunnen worden vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het rooien en kappen van struiken en bomen het slopen of renoveren van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden of het verwijderen van de vegetatie-toplaag.

Men dient activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk – voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels – het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

6.6 Steenmarter

In het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van Steenmarter. Er zijn geen negatieve effecten op verblijvende Steenmarters mogelijk.

6.7 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De aanwezige vaste verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis, zullen door sloop van de gebouwen vernield worden. Er is in dat geval tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk.

Er dient voorafgaand aan gevoelige werkzaamheden een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen ‘activiteitenplan’ deze maatregelen worden uitgewerkt. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen ‘activiteitenplan’ deze maatregelen worden uitgewerkt.

Omdat de huidige bebouwing niet bruikbaar is voor te realiseren doelen, de nieuwbouw een belangrijk maatschappelijk doel van oplossen van woningnood dient en een veiligheidsrisico zal vormen als geen ontwikkeling plaatsvindt, is een wettelijk belang aanwezig om deze ontheffing te verkrijgen. Vanwege de fasering van de plannen zullen er naar verwachting voldoende tijdelijke en permanente voorzieningen (vleermuiskasten of natuur-inclusieve

maatregelen in de bouw) voor de Gewone dwergvleermuis gerealiseerd kunnen worden nabij de te vernielen verblijfplaatsen.

Foerageergebied

Het foerageergebied binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

7

Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn Gierzwaluw, Bosuil en vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 6).

Tabel 6.

*Aangetroffen
beschermde soorten
met vastgestelde
gebruiksfuncties in
Kabeldistrict in 2020.*

	Aanwezig	Verblijfplaats	Essentieel leefgebied
Vogels			
Bosuil (cat. 5)	ja	nee	nee
Gierzwaluw	ja	ja	nee
Vleermuizen			
	Verblijfplaats	Foerageren	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	ja	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	nee	nee	nee

- ♣ In het plangebied komen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor, namelijk die van Gierzwaluw. Voorafgaand aan gevoelige werkzaamheden waarbij de verblijfplaats beschadigd of verdwijnt, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- ♣ In het plangebied kunnen ook broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Het betreft de Gierzwaluw. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot half juli.
- ♣ In het plangebied zijn verblijvende vleermuizen aangetroffen. Het gaat om Gewone dwergvleermuis. Indien gevoelige werkzaamheden worden verricht aan gebouwen waarin verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, dan dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen.
- ♣ Verwacht wordt dat gezien de geplande werkzaamheden en de mogelijkheden om geschikte voorzieningen te plaatsen, benodigde ontheffingen kunnen worden verkregen.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

8

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A C. BETAIN, 2015. ACOUSTIC ECOLOGY OF EUROPEAN BATS. BIOTOPE EDITIONS, PUBLICATIONS SCIENTIFIQUES DU MUSÉUM. ISBN 9782366621440.
- BEUSEKOM, R. VAN, HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER, K. & THISSEN J. (RED.), 2005. *Rode Lijst van Nederlandse broedvogels*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion, Baarn.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- KNAAP, F.N.M. VAN DER, 2020. Kabeldistrict te Delft, *Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. QS2020-098 Van der Goes en Groot, Kwintsehl.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2017. *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017.
www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

9 Bijlagen

Bijlage 1	Verspreidingskaart Gierzwaluw
Bijlage 2	Verspreidingskaart uitgezette cameravallen
Bijlage 3	Verspreidingskaart vleermuizen
Bijlage 4	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Verspreidingskaart Gierzwaluw

Gierzwaluw

Delft, Kabeldistrict

Verspreidingskaart 2020

0 0,2 km

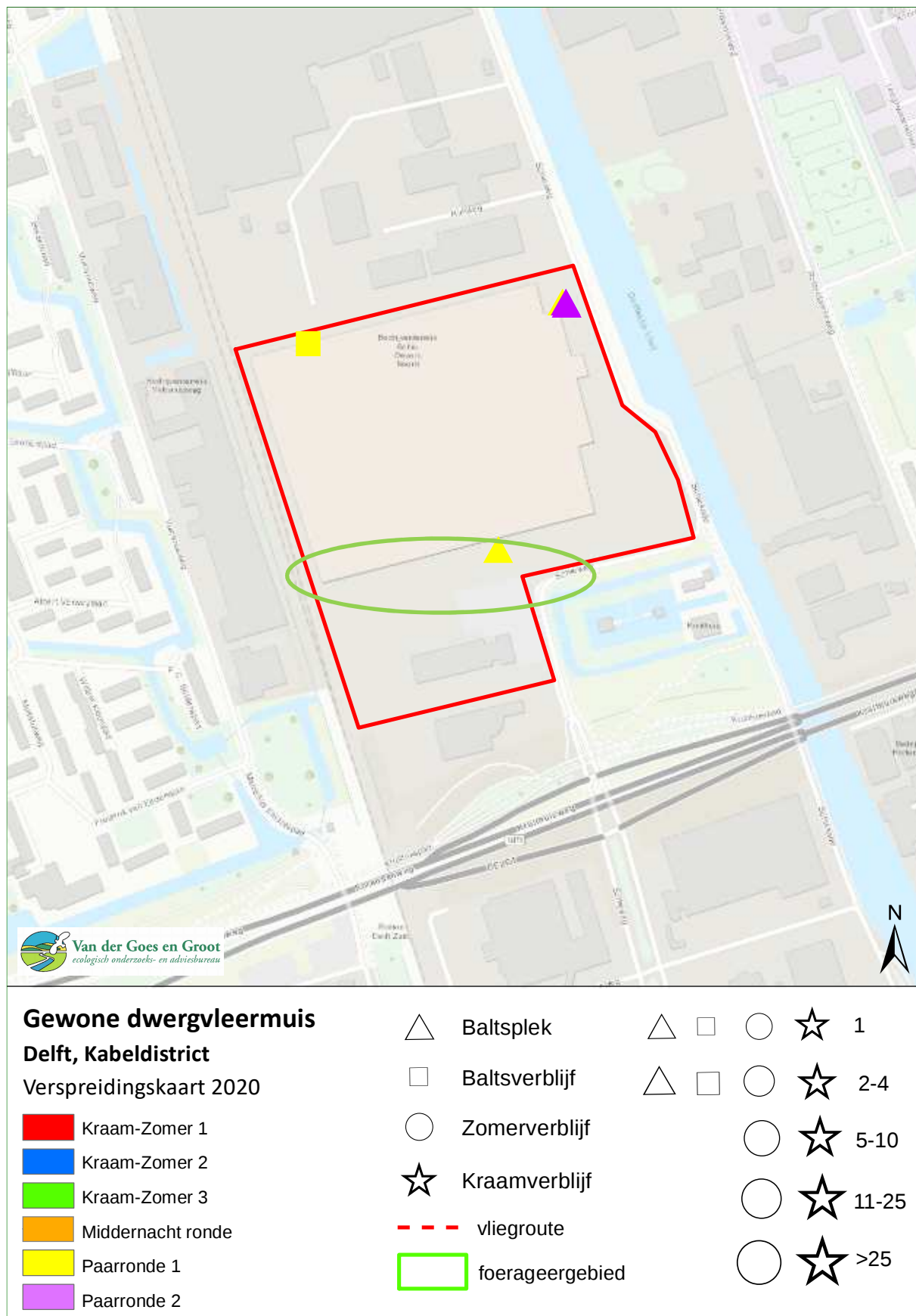
- overvliegend, ronde1
- overvliegend, ronde2
- overvliegend, ronde3
- ★ verblijfplaats, ronde1
- ★ verblijfplaats, ronde2
- ★ verblijfplaats, ronde3

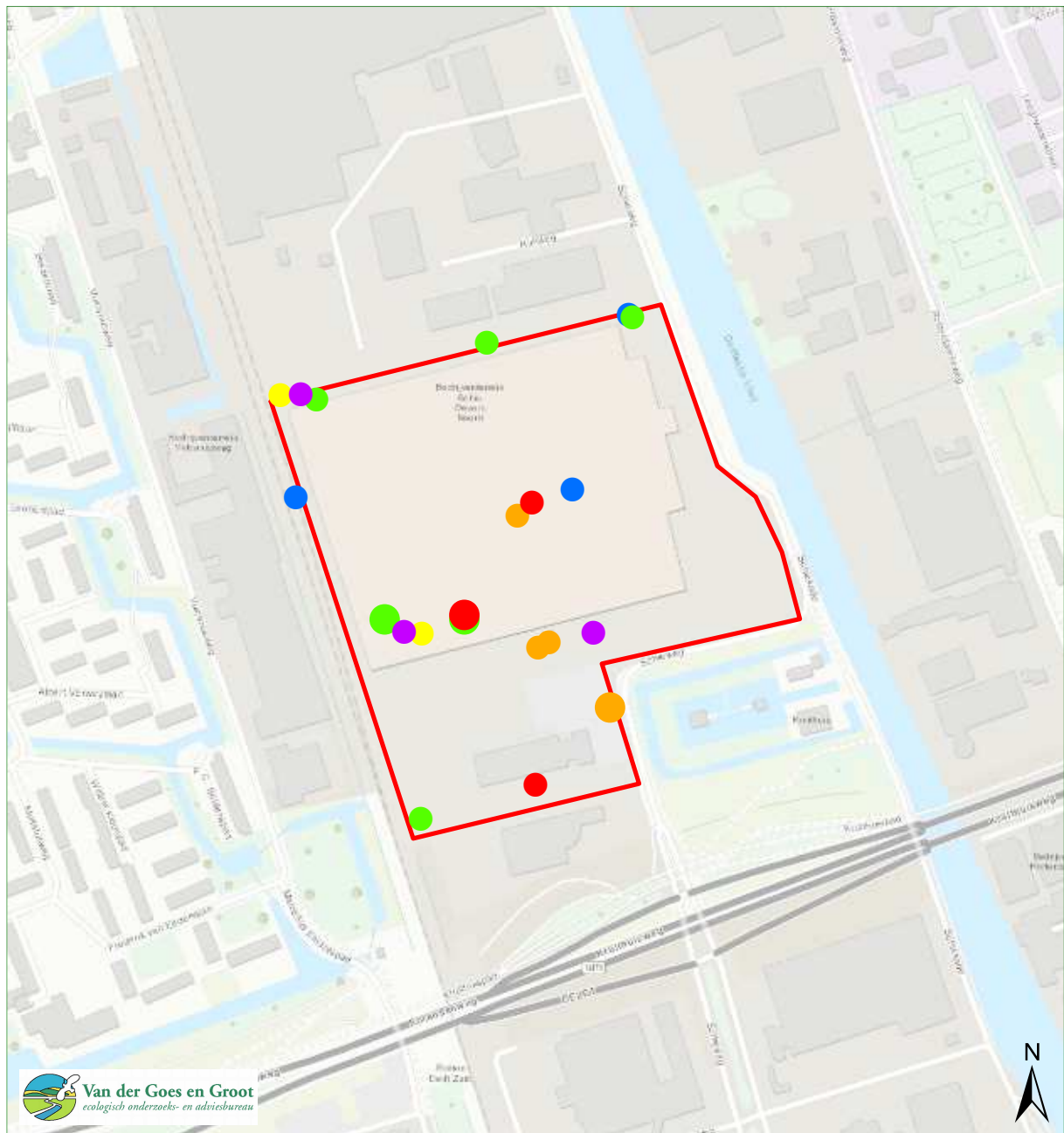

Bijlage 2 Verspreidingskaart uitgezette cameravallen

Bijlage 3 Verspreidingskaart vleermuizen

Delft, Kabeldistrict

foeragerend 2020

- Kraam-Zomer 1
- Kraam-Zomer 2
- Kraam-Zomer 3
- Middernacht ronde
- Paarronde 1
- Paarronde 2

- Gewone dwergvleermuis.
- Ruige dwergvleermuis
- ▲ Laatvlieger
- + Watervleermuis
- ◆ Rosse vleermuis
- ⊙ Meervleermuis
- ★ Gewone grootoorvleermuis

△	□	○	☆	⊙	1
△	□	○	☆	⊙	2-4
		○	☆	⊙	5-10
		○	☆	⊙	11-25
		○	☆	⊙	>25

Bijlage 4 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 4.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 4.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 4.2 Soortbescherming

Bijlage 4.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 4.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 7.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 7.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+	+	+		+	+				+	+	+
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						⁺¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hermelijn	+	+	+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						⁺²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+	+	+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						⁺³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						⁺⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+1:geldt in de periode maart-april en juli t/m november

+2:geldt in de periode 15 augustus t/m februari

+3:geldt in de periode juli t/m september

+4:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 4.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bijlage 4.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 4.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 4.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 4.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Bijlage 4.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermde broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Steenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevings-check' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 4.2.6 Gedragcodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van

natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 4.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 4.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Bijlage 4.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 4.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

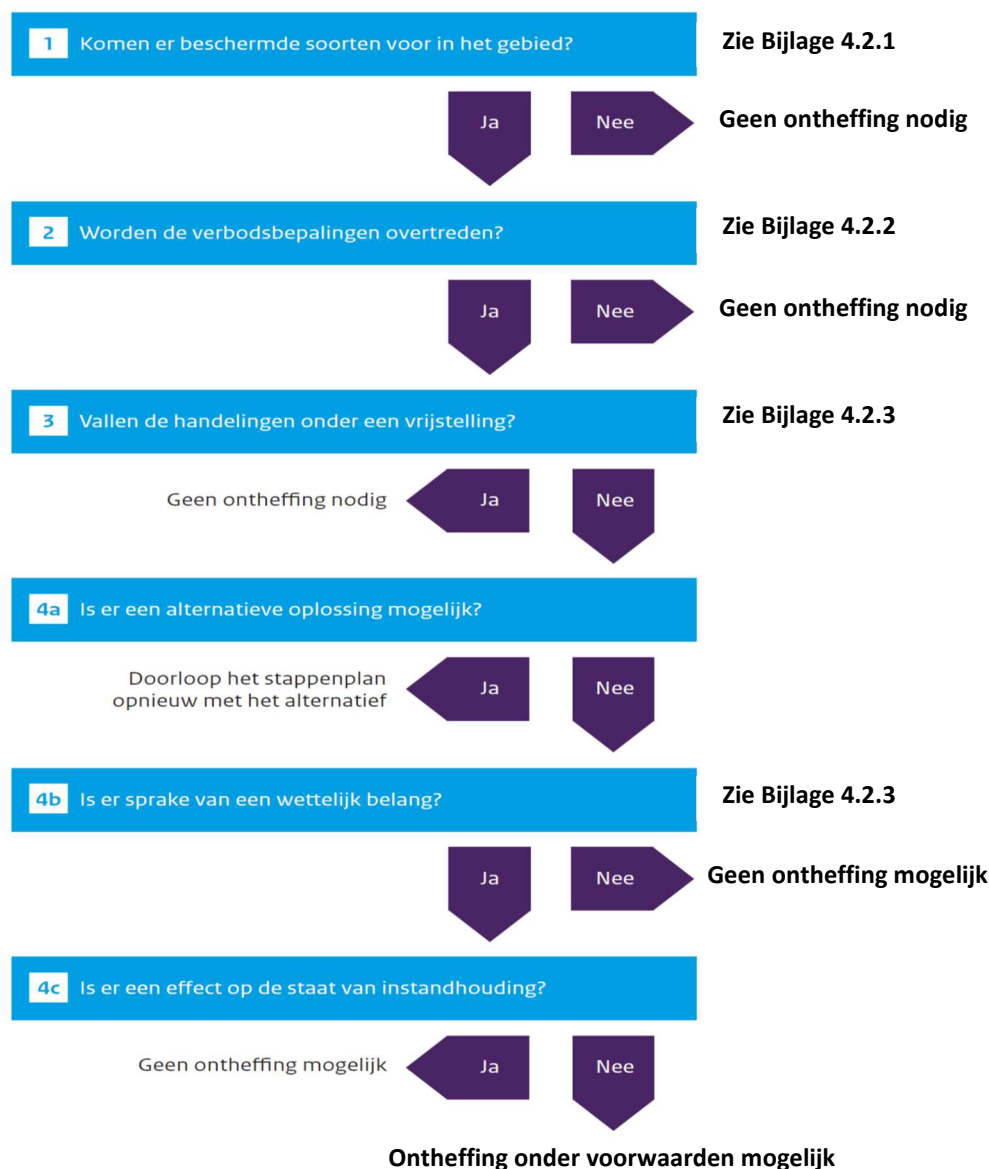
Bijlage 4.4.2 Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 4.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden

Figuur 4.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 4 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 4.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een

ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl